

25 czerwca 2019 r.

**Komunikat z 28. posiedzenia
Komisji Nadzoru Finansowego w dniu 25 czerwca 2019 r.**

W dwudziestym ósmym posiedzeniu Komisji Nadzoru Finansowego (KNF) udział wzięli:

- Jacek Jastrzębski – Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego¹,
- Małgorzata Iwanicz-Drozdowska – Zastępca Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego²,
- Rafał Mikusiński – Zastępca Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego,
- Małgorzata Palczewska – Przedstawiciel ministra właściwego ds. instytucji finansowych,
- Jan Pawelec – Przedstawiciel ministra właściwego ds. gospodarki,
- Jan Wojtyła – Przedstawiciel ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego³,
- Tadeusz Kościński – Przedstawiciel Prezesa Rady Ministrów⁴,
- Cezary Kochalski – Przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
- Andrzej Kaźmierczak – Członek Zarządu Narodowego Banku Polskiego,
- Marek Niechciał – Przedstawiciel Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
- Mirosław Panek – Przedstawiciel Bankowego Funduszu Gwarancyjnego*,

1. Komisja, na podstawie przepisów MiFIR¹ jednogłośnie podjęła decyzję w sprawie wprowadzenia zakazu oferowania klientom detalicznym inwestycji w opcje binarne.

Decyzja dotyczy wszystkich podmiotów prowadzących w Polsce działalność maklerską, tj. firm inwestycyjnych, banków, oddziałów zagranicznych firm inwestycyjnych i instytucji kredytowych oraz podmiotów działających transgranicznie w oparciu o swobodę świadczenia usług.

Opcje binarne są pochodnymi instrumentami finansowymi, w przypadku których wypłata zysku dla inwestora uzależniona jest od wystąpienia – w chwili wygaśnięcia opcji – zdarzenia dotyczącego, np. ceny lub wartości określonego instrumentu bazowego². Wielkość wypłaty jest ustalona z góry i pozostaje bez związku ze zmianami ceny lub

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 600/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. Urz. UE L 173 z 12.06.2014, str. 84, ze zm.).

² Katalog możliwych instrumentów bazowych jest otarty, mogą nimi być również: inne instrumenty finansowe, stopy procentowe, rentowność, wskaźniki finansowe, towary, zmiany klimatyczne, stawki frachtowe, poziomy emisji, stawki inflacji lub inne oficjalne dane statystyczne, a także inne aktywa, prawa, zobowiązania, indeksy lub wskaźniki.

wartości instrumentu bazowego. Charakterystyczny dla opcji binarnych jest również bardzo krótki czas trwania takiej inwestycji (nawet kilka minut lub sekund od jej rozpoczęcia). Nabywca takiego instrumentu formułuje zatem swoje oczekiwania co do zmiany ceny lub wartości instrumentu bazowego, a jeżeli zakładane zdarzenie nie nastąpi to inwestor traci pieniądze. Istotne jest również, że zawieranie tego rodzaju opcji w praktyce nie stanowi instrumentu zabezpieczającego przed jakimkolwiek ryzykiem. Powyższe cechy oznaczają, że opcje binarne charakteryzują się bardzo wysokim stopniem złożoności, w szczególności w zakresie struktury ich wyceny.

Uwzględniając charakterystykę opcji binarnych KNF uznała je za instrumenty spekulacyjne, zbliżone w swej konstrukcji do zakładów oraz gier hazardowych. Oznacza to, że inwestowanie w nie jest obarczone bardzo dużym ryzykiem poniesienia przez klientów detalicznych straty.

KNF zdecydowała zatem, że z uwagi na zdiagnozowane na polskim rynku finansowym nadmierne ryzyko poniesienia straty z tytułu inwestycji w opcje binarne oraz w celu zapewnienia klientom detalicznym kontynuacji ochrony, konieczne jest wprowadzenie wspomnianego powyżej zakazu. Tym samym KNF podzieliła argumenty ESMA, tj. Europejskiego Organu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych, który w 2018 r. jako pierwszy podjął decyzję³ o wprowadzeniu takiego zakazu na terenie całej Unii Europejskiej w formie tymczasowej. Okres obowiązywania tymczasowego zakazu wydanego przez ESMA wygasa 1 lipca br.

Pełna treść decyzji KNF podjętej w dniu 25 czerwca br. wraz z uzasadnieniem zostanie opublikowana w Dzienniku Urzędowym KNF i wejdzie w życie w dniu 2 lipca br. Decyzja KNF będzie miała charakter bezterminowy.

2. Komisja jednogłośnie zezwoliła na połączenie Banku Spółdzielczego w Międzyrzecu Podlaskim (bank przejmujący) z Bankiem Spółdzielczym w Konstancynie (bank przejmowany). Połączenie odbywa się za zgodą obu banków wyrażoną w stosownych uchwałach podjętych przez ich organy statutowe.
3. Komisja jednogłośnie wyraziła zgodę na powołanie:
 - Tomasza Kowalskiego na stanowisko Prezesa Zarządu Deutsche Bank Polska SA,
 - Roberta Kuraszkiewicza na stanowisko Prezesa Zarządu Banku Poczтового SA,

³ Decyzja ESMA nr 2018/795 o tymczasowym zakazie wprowadzania do obrotu, dystrybucji lub sprzedaży opcji binarnych klientom detalicznym w Unii zgodnie z art. 40 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 600/2014 (Dz. Urz. UE L 136 z 1.06.2018, str. 31).

- Marcina Andruchewicza na stanowisko Członka Zarządu Towarzystwa Ubezpieczeń INTER-Życie Polska SA odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem,
- Marcina Andruchewicza na stanowisko Członka Zarządu Towarzystwa Ubezpieczeń INTER Polska SA odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem.

4. Komisja jednogłośnie odmówiła wyrażenia zgody na powołanie:

- Marcjanny Ksiuk na stanowisko Prezesa Zarządu Banku Spółdzielczego w Trzebielu,

W wyniku analizy i oceny zgromadzonych materiałów KNF ustaliła, że Marcjanna Ksiuk nie spełnia wymogów, o których mowa w art. 22aa ust. 1 ustawy Prawo bankowe, a tym samym zachodzi przesłanka odmowy wyrażenia zgody na powołanie na prezesa zarządu banku określona w art. 22b ust. 3 pkt 1 ustawy Prawo bankowe.

5. Komisja jednogłośnie zezwoliła na zmianę statutu:

- Allianz Polska Dobrowolnego Funduszu Emerytalnego,
- Nationale-Nederlanden Dobrowolnego Funduszu Emerytalnego.

6. Komisja jednogłośnie zezwoliła na nabycie przez PGE Energia Ciepła SA 1 akcji Pracowniczego Towarzystwa Emerytalnego „Nowy Świat” SA od PGE Polska Grupa Energetyczna SA.

7. Komisja jednogłośnie zezwoliła na zmianę depozytariusza z Alior Bank SA na mBank SA:

- Rockbridge Funduszowi Inwestycyjnemu Zamkniętemu Bezpieczna Inwestycja 2,
- Rockbridge Funduszowi Inwestycyjnemu Zamkniętemu Bezpieczna Inwestycja 4,
- Rockbridge Funduszowi Inwestycyjnemu Zamkniętemu Bezpieczna Inwestycja 5,
- Rockbridge Funduszowi Inwestycyjnemu Zamkniętego Multi Strategia,
- Rockbridge Funduszowi Inwestycyjnemu Zamkniętego Multi Inwestycja.

8. Komisja jednogłośnie odmówiła wpisu do rejestru zarządzających ASI spółce:

- Taxus Fund S.A. z siedzibą w Warszawie.

Komisja, po przeanalizowaniu zgromadzonej dokumentacji stwierdziła, że Taxus Fund SA jest podmiotem uprawnionym do ubiegania się o wpis do rejestru zarządzających ASI. Jednakże treść dokumentów przedstawionych przez spółkę wraz z wnioskiem o wpis,

w tym jej statut oraz opis polityki i strategii inwestycyjnej, nie jest zgodna z przepisami prawa oraz ze stanem faktycznym. Ponadto Taxus Fund SA może wykonywać działalność w sposób nienależycie zabezpieczający interes inwestorów alternatywnej spółki inwestycyjnej, ponieważ swoją działalność gospodarczą koncentruje na inwestycjach w kryptowaluty, które w ocenie Komisji są lokatą o poziomie ryzyka nieakceptowalnym dla instytucji wspólnego inwestowania jaką jest ASI.

Komisja wskazuje również, że działalność alternatywnej spółki inwestycyjnej oraz zarządzającego ASI może być prowadzona wyłącznie na podstawie wpisu do rejestru zarządzających ASI albo na podstawie zezwolenia Komisji. Zatem faktyczną konsekwencją wydania przez Komisję decyzji w przedmiocie odmowy wpisu Taxus Fund S.A. do rejestru zarządzających ASI jest konieczność niezwłocznego zaprzestania wykonywanej przez tę spółkę tego typu działalności.

9. Komisja jednogłośnie nałożyła na Altus Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych (Altus TFI SA) m.in.:

I. Karę pieniężną w wysokości 600 tysięcy złotych w związku z naruszeniem przez Altus FIO Parasolowy § 23 ust. 2 w zw. z § 24 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy inwestycyjnych, w związku z wyceną akcji spółki akcyjnej wprowadzonych do obrotu na NewConnect w okresie od dnia 28 grudnia 2017 r. do dnia 20 kwietnia 2018 r.

Komisja informuje, że maksymalny wymiar kary za przedmiotowe naruszenie wynosi 20 949 500 zł.

II. Karę pieniężną w wysokości 600 tysięcy złotych w związku z naruszeniem przez Altus FIO Parasolowy § 23 ust. 2 w zw. z § 24 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy inwestycyjnych, w związku z wyceną akcji spółki akcyjnej wprowadzonych do obrotu na NewConnect w okresie od dnia 21 kwietnia 2018 r. do dnia 21 września 2018 r.

Komisja informuje, że maksymalny wymiar kary za przedmiotowe naruszenie wynosi 29 452 200 zł.

W grudniu 2017 r. Towarzystwo sporządziło wewnętrzną wycenę akcji jednej ze spółek notowanych na NewConnect, w której określiło cenę jednej akcji na poziomie 1,84 zł. Następnie w dniu 28 grudnia 2017 r. fundusze inwestycyjne zarządzane przez Altus TFI SA, w tym m. in. Subfundusz Absolutnej Stopy Zwrotu Rynku Polskiego i Subfundusz Absolutnej Stopy Zwrotu Nowej Europy, wydzielone w ramach Altus FIO Parasolowy, nabyły do swoich portfeli znaczny pakiet akcji tej spółki po cenie 1,33 zł za jedną akcję.

Na dzień 28 grudnia 2017 r. akcje tej spółki (wchodzące w skład aktywów ww. Subfunduszy) wyceniono na kwotę ok. czterokrotnie wyższą niż cena nabycia tych akcji. Wycena została dokonana według kursu zamknięcia akcji na NewConnect, tj. po kursie 5,90 zł za jedną akcję.

Analiza obrotu akcjami tej spółki na NewConnect wykazała, że w dniach wycen obrót akcjami tej spółki był znacząco niski lub nie zawierano transakcji na akcjach tej spółki. Wycena oparta na kursie zamknięcia z NewConnect (ewentualnie według średniej z ofert kupna i sprzedaży) kontynuowana była przez Subfundusz Absolutnej Stopy Zwrotu Rynku Polskiego i Subfundusz Absolutnej Stopy Zwrotu Nowej Europy, do dnia 21 września 2018 r. i kształtowała się w przedziale od 4 do 6 zł za akcję.

Według KNF wycena akcji tej spółki bazująca na notowaniach giełdowych była dokonywana nieprawidłowo, gdyż nie uwzględniała znacząco niskiego wolumenu obrotu akcjami Spółki na NewConnect (a tym samym braku popytu na akcje tej spółki). Komisja uznała zatem, że przyjęta przez Fundusze metoda wyceny ww. akcji nie spełniała podstawowego warunku o jakim mowa w § 23 ust. 2 Rozporządzenia w sprawie rachunkowości funduszy tzn. wycena nie odzwierciedlała wartości godziwej akcji spółki. Za wartość godziwą przyjmuje się kwotę, za jaką dany składnik aktywów mógłby zostać wymieniony, a zobowiązanie uregulowane na warunkach transakcji rynkowej, pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi, niepowiązаныmi ze sobą stronami. Punktem odniesienia dla ustalenia wartości godziwej akcji Spółki, w szczególności w IV kwartale 2017 r., powinna być cena po jakiej fundusze nabyły akcje, tj. 1,33 za jedną akcję.

Komisja podkreśla, że dokonywanie przez fundusz inwestycyjny wyceny aktywów oraz ustalania wartości aktywów netto i wartości aktywów netto przypadającej na jednostkę uczestnictwa stanowi jeden z fundamentalnych obowiązków funduszu inwestycyjnego. Prawidłowa realizacja tego obowiązku ma szczególnie doniosłe znaczenie dla uczestników funduszu inwestycyjnego. Wartość aktywów netto na jednostkę uczestnictwa stanowi bowiem podstawowy miernik pozwalający uczestnikom funduszu na oszacowanie wartości majątku, którym dysponują uczestnicy w związku z posiadanymi jednostkami uczestnictwa funduszu inwestycyjnego i zmian wartości tego majątku, a w konsekwencji również miernik oceny rentowności inwestycji w jednostki uczestnictwa funduszu, mogący mieć również znaczenie przy podejmowaniu przez uczestników decyzji dotyczących rozpoczęcia, kontynuowania lub zakończenia inwestycji w jednostki uczestnictwa funduszu. Ponadto zawyżanie wartości składnika aktywów funduszu inwestycyjnego, skutkujące wzrostem wartości aktywów netto funduszu, przekłada się również na wysokość wynagrodzenia za zarządzanie, naliczonego przez towarzystwo zarządzające tym funduszem, a w odniesieniu do funduszy, w przypadku których naliczane

jest również wynagrodzenie zmienne zależne od wyników funduszu, może również warunkować możliwość naliczenia i wypłacenia dodatkowego wynagrodzenia na rzecz towarzystwa.

Dlatego tak istotne znaczenie ma wiarygodne oszacowanie wartości godziwej każdego ze składników aktywów wchodzącego w skład portfela inwestycyjnego funduszu. Dokonanie prawidłowej wyceny należy do jednego z podstawowych obowiązków funduszu inwestycyjnego, którego brak prawidłowej realizacji prowadzi do szeregu dalszych implikacji dotyczących funkcjonowania funduszu, w tym w odniesieniu do ustalania jego wartości aktywów netto i wartości aktywów netto na jednostkę uczestnictwa.

Komisja zaznacza, że prezentowane stanowisko znajduje zastosowanie również do funduszy inwestycyjnych zamkniętych i wyceny ich aktywów.

10. Komisja zapoznała się:

- z informacją o działalności funduszy emerytalnych w I kwartale 2019 r.,
- raportem na temat procesu BION towarzystw funduszy inwestycyjnych za 2018 r.,
- z informacją dotyczącą podmiotów wpisanych na listę ostrzeżeń publicznych Komisji Nadzoru Finansowego w okresie od 11.06.2019 r. do 24.06.2019 r.

11. Kolejne posiedzenia Komisji zaplanowane są na:

- 9 lipca 2019 r.,
- 23 lipca 2019 r.,
- 6 sierpnia 2019 r.,
- 20 sierpnia 2019 r.,
- 3 września 2019 r.,
- 17 września 2019 r.,
- 1 października 2019 r.

* Członkowie Komisji uczestniczący w posiedzeniach wyłącznie z głosem doradczym, nie biorący udziału w głosowaniach.

¹ J. Jastrzębski nie brał udziału w omawianiu i głosowaniu spraw opisanych w pkt. 7 komunikatu.

² M. Iwanicz-Drozdowska nie brała udziału w omawianiu i głosowaniu spraw opisanych w pkt. 1, 3c, 3d, 5, 6, 7, 8 i 9 komunikatu.

³ J. Wojtyła nie brał udziału w omawianiu i głosowaniu sprawy opisanej w pkt. 1 komunikatu.

⁴ T. Kościński nie brał udziału w głosowaniu sprawy opisanej w pkt. 3b komunikatu.